

LA CRIDA DE LES ORDINACIONS FETES PELS JURATS DE MATARÓ L'ANY 1471

Com se sap, a mitjan segle XV, el regisme de la nostra població anava a càrrec de l'anomenat Consell de la *Universitat* (municipi) de Mataró i terme del seu castell (incloent-hi, per tant, les dues Llavaneres). El Consell era integrat per quatre jurats, i vuit persones de Consell, amb un clavari o bossier (caixer), per a la custòdia dels cabals.¹

Com podem suposar, el gruix de les activitats econòmiques que es realizaven a la naixent vila, com ara, l'aprofitament del bosc (fusta, llenya, pinyes, roldor), la pesca, el transport marítim costaner, l'inici d'un comerç incipient i, ocasionalment, la fabricació de vidre i de la instal·lació d'alguna drassana a la platja, hagueren de moure més d'una vegada el Consell de la *Universitat* a prendre determinades mesures per tal d'assegurar una bona harmonia entre els habitants de les tres parròquies, especialment quant a la protecció del camp i dels sembrats o a fer ús dels béns comunals, aprofitar-se de les pastures, etc. Així sabem que a l'any 1469 els jurats de Mataró ja prohibiren que el bestiar entrés en camps de blat, vinyes, veces i altres conreus i que ningú no pogués agafar llegums, fruita, raïm ni emportar-se pinyes o llenya. L'incompliment d'aquestes ordinacions, comportava una sanció pecuniària, una tercera part de la qual anava a favor del batlle de la vila i el restant era per al guarda, més conegut per *massaquer*. Més endavant del segle, els jurats aprovaren altres ordinacions, més àmplies, per tal de donar resposta a les necessitats d'una població en creixement, que alhora s'havia alliberat del jou del feudalisme, reincorporant-se de nou a la reial Corona i declarada "carrer de Barcelona" (1480-81). D'aquestes ordinacions en són un bon exemple les dels anys 1489 i 1494, que ja han estat publicades.²

Avui volem donar a conèixer unes altres ordinacions, que més aviat concerneixen a la policia de bons costums, en les tres parròquies del terme del castell de Mataró. Com veurem, aquestes ordinacions, apenyoren, d'entrada, els casos de blasfèmia i el renegar, i ho fan imposant diverses penes, àdhuc la presó. No cal dir que el ventall d'expressions que prohibeixen, demostren de

passada, l'ús d'un vocabulari irreverent per part de vilatans de l'època. A part d'això, els jurats també prohibeixen en aquestes ordinacions, jugar a daus, a naips o a taules, a partir d'aquell moment fins a la festa de la Pasqua propera, resades les vespres. I és que s'estava en plena Quaresma, un temps dedicat "a penitència en la qual cascú deu esmenar la sua vida", com així ho recorden les ordinacions que s'aprovaven. No cal dir que en aquella època, les directrius pastorals anaven de bracet amb la normativa disposada pel Consell municipal, en el sentit de vetllar sempre per a mantenir l'ordre, la preservació dels bons costums i els principis cristians.

Aquestes ordinacions que avui donem a conèixer, foren publicades a Mataró el diumenge 17 de març de 1471, pel missatge de la cort del batlle, a so de trompeta, en la plaça de la vila, com era costum de fer-ho. També foren cridades a Sant Vicenç de Llavaneres, en una era davant l'església.³

Joaquim Llovet

NOTES:

1.- Una succinta evolució històrica del Mataró del segle XV es troba en JOAQUIM LLOVET, *Dels orígens de la vila a la ciutat contemporània* (Mataró 2000), 69-96. També, pel que fa a les competències dels batlles de la vila, als anys 1429-1435, «Vegeu JOAN MONTORO I MALTAS, «La batllia mataronina (1429-1435: Institució i vida quotidiana», *FULLS/108* del Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró, (Mataró, gener 2014), 7-18.

2.- JOSEP M. COLOMER, *Primeras ordenanzas de Mataró (de caràcter rural)* (Mataró 1965); JOAQUIM LLOVET «Les ordinacions de bon govern de Mataró de l'any 1494», *FULLS/33* del Museu Arxiu de Santa Maria (Mataró 1989), 4-9.

3.- Vegeu el text d'aquestes ordinacions a l'Apèndix.

APÈNDIX

Die dominica XVII marty anno predicto [1471]

Ara hoiats tot hom que.us notifica lo honorable N' Antoni Mas, balle [*batlle*] de la vila e terme del castell de Materó, per lo S. Rey a instàntia e per ordinatió dels honorables jurats de la vila. Per quant cascun feel cristià deu ésser sol.lícit e diligent en foragitar de si vicis e pecats, si és desijós de la salut de la sua ànima, es deu estudiar [*aplicar*] en exercitar virtuts e fer bones obres En special en aquest sant temps de quaresme, dedicat a penitència, en la qual cascú deu smenar la sua vida. Per tant lo dit honorable batlle a honor e reverència del omnipotent déu , de la sua gloriosa mare e de tota la cort celestial, ab tenor de la present pública crida, mana a tot hom, no sia negú de ley, stat e conditió sia, gos jurar de Déu ni de la gloriosa verge madona santa Maria mare sua, ço és que qui iurarà cap, fetge, cul de nostro senyor déu o de la intemerada [*inviolada,pura*] mare sua pach per cascuna vegada XII dinés. E qui dirà o jurarà mal grat [*maledicció*] ne haia, o despit [*menyspreu*] n.age o renech Déu o la sua beneyta mare pach per cascuna vegada .V. solidos , o hage de star pres .V. jorns a la presó comuna sens neguna gratia e mercè,

E encara [no] sia lícit o permès a algú axí stranger[*foraster*] com privat [*del propi poble*] jugar d.ací a la festa de Pasqua primervinent, dites vespres inclusivament, a negú ioch de daus ne de naips ne de taules, sots ban o pena de V solidos a cascú e per cascuna vegades que contrafarà. Sens neguna gratia e mercè, exhigidors, la qual crida se fa a instància e per ordinatió dels honorables jurats de la dita vila. E quart si qui guardar si ha.

La qual crida fou publicada diumenge a XVII de març MCCCCLXXI. per Pere Santno, missagé de la cort del batlle ab so de trompeta en la plaça de dita vila après dinar, segons és acostumat.

E per semblant fonch publicada la dita crida lo dit dia a Sant Vicens de Lavaneres en la era davant la sgleya, après dinar per lo dit saig ab so de trompeta segons de costum¹

1.- (Arxiu de la Corona d'Aragó, Arxiu Notarial de Mataró, B2 (17 març 1471))